

TÀI LIỆU HỎI - ĐÁP

VỀ TÌNH HÌNH CUỘC XUNG ĐỘT GIỮA ISRAEL - LỰC LƯỢNG HAMAS

Câu 1: Một số nét khái quát về lực lượng Hamas?

Lực lượng Hamas (Hamas) là một trong hai lực lượng chính trị, quân sự lớn nhất tại Palestine hiện nay, được thành lập năm 1984 sau khi phong trào nổi dậy (intifada) lần thứ nhất của người Palestine nổ ra chống lại quân đội Israel chiếm đóng Bờ Tây và Dải Gaza. Ban đầu Hamas vừa thực hiện đấu tranh vũ trang, vừa cung cấp chương trình phúc lợi xã hội cho người Palestine. Nhưng từ năm 2005, sau khi Israel rút quân đội và người định cư khỏi Dải Gaza, Hamas bắt đầu tham gia chính trị, chiến thắng bầu cử Quốc hội năm 2006 và kiểm soát Gaza từ năm 2007. Khu vực Bờ Tây thuộc kiểm soát của Nhà nước Palestine (xen kẽ các khu vực thuộc kiểm soát của Israel). Mục tiêu của Hamas là thành lập một nhà nước Hồi giáo của người Palestine trên vùng lãnh thổ được hoạch định trước năm 1948. Lực lượng này xác định đấu tranh bạo lực là con đường duy nhất để hoàn thành sứ mệnh, từ chối mọi giải pháp hòa bình và không công nhận nhà nước Israel. Hamas mâu thuẫn về chính trị và chiến lược với Fatah (Phong trào giải phóng Palestine) đang cầm quyền (lực lượng chính của Tổ chức Giải phóng Palestine PLO, một liên minh bao gồm một số đảng chính trị, tuyên bố đại diện cho người Palestine trên toàn thế giới). Như vậy, hai vùng lãnh thổ Palestine hiện nay đã phát triển hai thực thể khác nhau rõ rệt về quan điểm và đường lối. Ngoài Hamas, tại Palestine còn có một lực lượng vũ trang mạnh khác là Phong trào Thánh chiến Hồi giáo Palestine (Palestine Islamic Jihad - PIJ). Tương tự Hamas, PIJ lựa chọn đấu tranh không khoan nhượng chống lại Israel, thực hiện các cuộc tấn công quá khích, cực đoan vào mục tiêu quân sự và dân sự của Israel, bị Mỹ và phương Tây coi là tổ chức khủng bố.

Câu 2: Diễn biến tình hình cuộc xung đột giữa Israel - Hamas (đến thời điểm cuối tháng 10/2023)?

Sáng 07/10/2023, lực lượng Hamas mở đầu cuộc tấn công được đánh giá là lớn nhất, nghiêm trọng trong 50 năm qua vào lãnh thổ Israel. Các cuộc tấn công của Hamas đã khiến ít nhất 300 người Israel thiệt mạng, 1.600 người bị thương, 100

người bị bắt làm con tin¹. Thủ tướng Israel Benjamin Netanyahu gọi thời khắc bị tấn công là “ngày đen tối” và tuyên bố tình trạng chiến tranh; cảnh báo về một cuộc “trả thù mạnh mẽ” qua “cuộc xung đột khó khăn, kéo dài” và kêu gọi người Palestine ở Dải Gaza “rời đi ngay lập tức”.

Ngay sau đó, Lực lượng phòng vệ Israel (IDF) tuyên bố thực hiện “Chiến dịch Thanh kiếm sắt” đối với phong trào Hồi giáo Hamas và đáp trả quyết liệt bằng các cuộc không kích vào mục tiêu của Hamas tại dải Gaza. Israel tuyên bố tình trạng chiến tranh, thành lập chính phủ đoàn kết thời chiến (gồm 3 thành viên là Thủ tướng Benjamin Netanyahu, Bộ trưởng Quốc phòng đương nhiệm Israel Yoav Gallant và lãnh đạo Đảng Thống nhất quốc gia - cựu Bộ trưởng Quốc phòng Benny Gantz); đóng cửa tất cả các trường học tại Israel, thực hiện tổng động viên.

Ngày 09/10, Israel ra lệnh phong tỏa hoàn toàn Dải Gaza đồng thời đẩy mạnh các cuộc không kích.

Ngày 14/10, Israel ra thông báo đang chuẩn bị một cuộc tấn công tổng lực vào Dải Gaza, kết hợp không quân, hải quân và bộ binh.

Ngày 17/10, Bệnh viện Al-Ahli Al-Arabi ở trung tâm Gaza bị trúng tên lửa khiến khoảng hơn 500 người thiệt mạng, đa số là người tị nạn Palestine, bao gồm cả những người tị nạn từ phía Bắc Dải Gaza. Cả Palestine và Israel đều cáo buộc lẫn nhau đã gây ra thảm kịch trên.

Đêm 25, sáng 26/10, Israel thực hiện một cuộc tấn công mặt đất kéo dài hàng giờ vào Gaza. Chuẩn Đô đốc Israel Daniel Hagari, phát ngôn viên quân đội, cho biết cuộc tấn công là “một phần trong quá trình chuẩn bị của chúng tôi cho các giai đoạn tiếp theo của xung đột”.

Ngày 28/10, Bộ trưởng Quốc phòng Israel Yoav Gallant nêu rõ: “Chúng ta đã bước vào một giai đoạn mới của xung đột”. Cùng ngày, Thủ tướng Israel Netanyahu khẳng định: “Đây là giai đoạn thứ hai của xung đột, với mục tiêu rõ ràng: Tiêu diệt năng lực quân sự và lãnh đạo của Hamas, đồng thời đưa các con tin về nhà”, đồng thời khẳng định sẽ mở rộng chiến dịch trên bộ.

¹ Theo tin từ phóng viên thường trú Thông tấn xã Việt Nam tại Israel, còn Hamas cho biết giữ ít nhất 200 đến 250 con tin.

Ngày 30/10, theo thông cáo từ văn phòng Thủ tướng Israel, cuộc xung đột bước sang giai đoạn thứ ba, quân đội Israel mở rộng tấn công trên bộ mạnh mẽ vào Dải Gaza. Sau gần 1 tháng diễn ra, cuộc xung đột gây thiệt hại lớn cả về người và của cho cả hai bên.

Câu 3: Nguyên nhân dẫn đến xung đột?

1. Nguyên nhân trực tiếp:

- Lực lượng Hamas tố cáo người Israel xâm nhập trái phép vào Nhà thờ Hồi giáo Al-Asqa, một trong những thánh địa của người Palestine mà phía Israel cũng nhận là cơ sở của họ. Cuộc xâm nhập đã khiến hàng trăm tín đồ Palestine bị thương và trở thành “giọt nước tràn ly” đối với người Hồi giáo Palestine. Hamas đặt tên cuộc tấn công ngày 07/10 là chiến dịch “Cơn bão Al-Asqa”, kêu gọi người Palestine và các tín đồ Hồi giáo đứng lên, tiến hành cuộc thánh chiến.

- Thủ tướng đương nhiệm Israel Benjamin Netanyahu là một người theo trường phái cứng rắn trong việc giải quyết vấn đề Palestine với chủ trương mở rộng các khu định cư của người Do Thái ở Bờ Tây (*Hiện có khoảng 151 khu định cư của người Israel tại Bờ Tây với 80.000 người*) và thúc đẩy tiến trình bình thường hóa quan hệ với các quốc gia Ả-rập.

Trong khi đó chính quyền Mỹ, quốc gia có ảnh hưởng lớn tại khu vực, đồng minh của Israel, qua các đời Tổng thống cũng có những mức độ ưu tiên khác nhau đối với vấn đề Trung Đông (*Tổng thống B. Clinton đã đạt được những kết quả đáng kể trong thúc đẩy hòa bình giữa Israel và Palestine với dấu ấn là Hiệp định Oslo ký năm 1993 giữa nhà lãnh đạo Palestine lúc bấy giờ là Yasser Arafat và Thủ tướng Israel Yitzhak Rabin. Tổng thống George W. Bush ưu tiên cho mục tiêu chống khủng bố thay vì tìm kiếm giải pháp hòa bình giữa Palestine - Israel. Tổng thống B. Obama bên cạnh tiếp tục ủng hộ Israel, nhưng phản đối mạnh mẽ hơn việc xây dựng các khu định cư mới ở Bờ Tây. Những nỗ lực sắp xếp một hội nghị thượng đỉnh giữa Thủ tướng Israel lúc bấy giờ là Benjamin Netanyahu và nhà lãnh đạo Palestine Abbas tại Nhà Trắng thất bại. Tổng thống D. Trump đứng về phía Israel trong các cuộc đàm phán với người Palestine, quyết định chuyển Đại sứ quán Mỹ đến Jerusalem và tán thành việc sáp nhập các khu định cư Bờ Tây và Đông Jerusalem vào Israel. Tổng thống Biden dành nhiều sự quan tâm cho các cuộc tranh chấp thương mại với Trung Quốc,*

cạnh tranh chiến lược với Nga, thúc đẩy tiến trình bình thường hóa quan hệ giữa các nước Ả-rập với Israel nhưng không có Palestine. Israel và Hamas không sẵn sàng cho việc giải quyết xung đột thông qua thành lập hai nhà nước độc lập, phương pháp bạo lực được lựa chọn cho cả hai phía).

- Hamas tận dụng thời cơ tấn công trong bối cảnh Israel đang đối mặt với khủng hoảng chính trị - xã hội sâu sắc, tính sẵn sàng chiến đấu của Israel ở mức thấp kỷ lục (*Hàng nghìn sỹ quan quân đội và quân nhân dự bị thuộc các lực lượng tinh nhuệ của nước này tuyên bố không thực hiện nghĩa vụ quân sự nhằm phản đối kế hoạch cải tổ tư pháp của Chính phủ đương nhiệm).*

- Thời gian qua thế giới dành nhiều quan tâm cho cuộc xung đột Ukraine mà phần nào xao nhãng đi vấn đề Palestine và Israel. Một số quốc gia Ả-rập (Bahrain, Maroc, Sudan, UAE...) có động thái hòa dịu, tăng cường hợp tác, tuyên bố bình thường hóa quan hệ với Israel. Đặc biệt là khi Ả-rập Xê-út, quốc gia Hồi giáo dòng Sunni có tiếng nói quan trọng tại khu vực, đang tiến gần tới một thỏa thuận bình thường hóa quan hệ với Israel dưới sự thúc đẩy của Mỹ. Điều này trái với tinh thần của Sáng kiến Hòa bình Arab ký năm 2002, trong đó quy định các quốc gia Ả-rập chỉ có thể bình thường hóa quan hệ ngoại giao với Israel sau khi nước này chấm dứt chiếm đóng quân sự tại các vùng lãnh thổ của Palestine và các nước Ả-rập. Hamas muốn thông qua cuộc tấn công này để nhắc nhở cộng đồng quốc tế rằng vấn đề Palestine vẫn đang còn đó, vẫn luôn cần được giải quyết một cách thỏa đáng, công bằng.

2. Nguyên nhân sâu xa:

- Cuộc tấn công của Hamas vào lãnh thổ Israel là sự leo thang ở mức độ cao nhất trong 50 năm qua, nhưng nó là cũng là một phần trong hàng loạt các cuộc xung đột, chiến tranh giữa người Ả-rập và người Do Thái kể từ Ngày Độc lập Nhà nước Israel ngày 15/4/1948 (*Nhìn lại lịch sử xung đột giữa Israel và Hamas trong nhiều năm qua, đây không phải lần đầu tiên xảy ra đụng độ lớn giữa hai bên. Kể từ khi Israel rút quân khỏi dải Gaza năm 2005 sau 38 năm chiếm giữ vùng lãnh thổ này trong Chiến tranh Sáu ngày năm 1967, giữa Israel và các nhóm vũ trang Palestine, bao gồm Hamas và Jihad đã xảy ra nhiều lần xung đột với mức độ khác nhau, cụ thể là 4 lần đụng độ vào các năm: 2008, 2012, 2014 và 2021).* Đằng sau những cuộc xung đột dai dẳng này là những mâu thuẫn khó hóa giải về mặt lợi ích, tôn giáo, sắc

tộc; là nhu cầu về một không gian sinh tồn và phát triển của người Ả-rập trên vùng đất của mình đã không được đảm bảo; sự thất bại của các biện pháp hòa giải, chấm dứt xung đột với những nỗ lực thiếu hiệu quả của Liên hợp quốc, điển hình là Hiệp ước Oslo được ký kết năm 1993 giữa Tổ chức Giải phóng Palestine (PLO) và Chính phủ Israel đã không được thực hiện nghiêm túc (*Israel đã xây thêm nhiều khu định cư mới trên đất Palestine bất chấp sự phản đối của cộng đồng quốc tế. Về phía Palestine, dù quốc gia này đã được đa số thành viên Liên hợp quốc công nhận nhưng không có lãnh thổ cụ thể. Khu vực Đông Jerusalem (dân cư 60% gồm người Ả-rập và 40% người Do Thái) được tuyên bố là thủ đô của Palestine, song thực tế đang được quản lý bởi Israel, là “thủ đô vĩnh viễn và không thể chia tách” của Israel. Người Palestine không có bất cứ quyền dân tộc nào, không có một Nhà nước trên lãnh thổ xa xưa của mình. Phần lãnh thổ được quốc tế công nhận liên tục bị thu hẹp, và người Palestine sinh sống trên mảnh đất đó bị kiểm soát, phong tỏa bởi Israel).*

- Sự khác biệt trong quan điểm của Israel và Palestine trong giải quyết xung đột. Về phía Palestine, trong khi Nhà nước Palestine đại diện cho nhân dân Palestine, được cộng đồng quốc tế công nhận (Ngày 06/01/2013, Tổng thống Palestine Mahmoud Abbas ra sắc lệnh chính thức đổi tên Chính quyền Palestine thành Nhà nước Palestine, sau khi Liên hợp quốc nâng quy chế đối với nước này từ Thực thể quan sát viên lên Nhà nước quan sát viên phi thành viên vào ngày 29/11/2012. Từ đó đến nay, Palestine đã liên tục nhấn mạnh hy vọng Liên hợp quốc sẽ thực hiện nghị quyết yêu cầu Israel chấm dứt sự chiếm đóng đối với các lãnh thổ của Palestine và công nhận Palestine là một nước độc lập có chủ quyền), mong muốn đạt được thỏa thuận hòa bình toàn diện với Israel mà theo đó, Đông Jerusalem là thủ đô dựa trên đường biên giới trước năm 1967 (*Trước cuộc chiến tranh 6 ngày năm 1967*); người tị nạn Palestine được phép trở về sinh sống tại Nhà nước Palestine; Israel rút khỏi các khu vực chiếm đóng và trao trả tù binh Palestine. Trong khi đó với lợi thế tương quan sức mạnh vượt trội trên thực địa, chính quyền Israel muốn duy trì hiện trạng, liên tục từ chối giải pháp hai nhà nước với đường biên giới trước năm 1967, tiếp tục kiểm soát và khai thác các khu vực còn tranh chấp.

- Sự can thiệp của các nước bên ngoài khiến tình hình trở nên phức tạp. Một số quốc gia, lực lượng thù địch với Israel như Iran, Syria, lực lượng Hezbollah tại Lebanon duy trì viện trợ cho các lực lượng khác nhau tại Palestine, bao gồm cả một

số lực lượng Hồi giáo cực đoan nhằm chống phá, gây mất ổn định, an ninh tại Israel, leo thang căng thẳng. Cộng đồng quốc tế, nhất là Mỹ, đồng minh thân cận nhất của Israel không có hành động hiệu quả nhằm ngăn chặn các hoạt động xâm chiếm, mở rộng diện tích lãnh thổ trái với Nghị quyết 181 của Liên hợp quốc năm 1947 (*Từ thế kỷ thứ 11 trước Công nguyên, người Do Thái và người Ả-rập đã sống chung tại vùng đất Palestine. Sau chiến tranh thế giới lần thứ nhất, nơi đây là nhà của đa số dân Ả-rập và thiểu số Do Thái, Anh được giao quản lý vùng đất Palestine với tư cách là nước thắng trận của phe Đồng Minh. Phong trào bài Do Thái trên khắp châu Âu và sự bức hại của phát xít Đức đã khiến số lượng lớn người Do Thái di cư đến Palestine. Mâu thuẫn đã bùng phát giữa chủ nghĩa dân tộc của người Ả-rập tại Palestine và chủ nghĩa phục quốc Do Thái, cũng như chống lại sự cai trị của Anh. Năm 1947, Liên hợp quốc đã thông qua Nghị quyết 181, phân chia Palestine thành một quốc gia Do Thái (chiếm 56,5% diện tích) và một quốc gia Ả-rập (chiếm 43,5% diện tích). Người Palestine bác bỏ kế hoạch này vì nó chỉ phân cho họ chưa đến một nửa đất đai mặc dù số lượng cư dân Ả-rập đông gấp đôi cư dân Do Thái và cũng là dân bản địa. Sau khi Nhà nước Israel được thành lập, thông qua các cuộc xung đột nơi biên giới, chiến tranh (chiến tranh Ả-rập - Israel), đỉnh điểm là cuộc “Chiến tranh Sáu ngày” năm 1967, Israel đã mở rộng lãnh thổ một cách đáng kể, chiếm được Dải Gaza và Bán đảo Sinai từ Ai Cập, giành Cao nguyên Golan từ tay Syria, và chiếm Bờ Tây và Đông Jerusalem từ Jordan). Cạnh tranh chiến lược nước lớn giữa Mỹ, Nga, Trung Quốc tại Trung Đông cũng khiến các nỗ lực trung gian hòa giải chưa đạt được kết quả mong muốn.*

- Hamas mong muốn thể hiện hình ảnh là lực lượng duy nhất tại Palestine kiên định, quyết tâm và có khả năng đương đầu với Israel vì độc lập, bảo vệ quyền lợi của người Palestine và các tín đồ Hồi giáo. Bất đồng giữa Hamas và lực lượng Fatah khiến Palestine gặp nhiều khó khăn trong tìm tiếng nói chung, thống nhất về đường lối, phương pháp tiến tới hòa bình, có thể đại diện đầy đủ cho người Palestine trong giải quyết xung đột với Israel.

Câu 4: Dư luận quốc tế và phản ứng của Liên hợp quốc về cuộc xung đột?

1. Dư luận quốc tế

Sau khi cuộc xung đột Israel - Hamas nổ ra và cho đến nay, dư luận quốc tế tồn tại một số luồng quan điểm chủ yếu như sau:

- *Phản đối Hamas, ủng hộ Israel.* Quốc gia tiên phong cho luồng quan điểm này là Mỹ khi Tổng thống Joe Biden có 2 cuộc điện đàm với Thủ tướng Israel Benjamin Netanyahu chỉ trong 48 tiếng, đồng thời đã tới Israel (18/10) để thể hiện sự ủng hộ và tình đoàn kết của chính quyền Mỹ với chính phủ Israel trong cuộc chiến chống lại phong trào Hồi giáo Hamas ở Dải Gaza (*Mỹ huy động nhóm tác chiến tàu sân bay USS Gerald R. Ford đến khu vực phía Đông Địa Trung Hải, tăng cường lực lượng không quân trong khu vực, triển khai viện trợ quân sự cho Israel.* Sau chuyến thăm của Tổng thống Mỹ, Thủ tướng Đức (17/10), Tổng thống Pháp (24/10) cũng đã đến thăm Israel). Tổng thống Pháp Emmanuel Macron bày tỏ sự phẫn nộ về hành động của Hamas và gửi lời chia buồn đến gia đình các nạn nhân. Ngoại trưởng Đức Annalena Baerbock cáo buộc Hamas “gia tăng bạo lực” và Israel “có toàn quyền tự vệ”. Ukraine, Hà Lan, Italy, Czech và Anh đưa ra những tuyên bố tương tự. Đáng chú ý, Tây Ban Nha lên án các cuộc tấn công của Hamas, nhưng cũng vừa kêu gọi công nhận nhà nước Palestine và tôn trọng các quyền nhân đạo quốc tế ở Gaza.

- *Ủng hộ Hamas, phản đối Israel.* Tổng thống Palestine Mahmoud Abbas khẳng định, nước này “có quyền tự bảo vệ trước Israel tại khu vực nhà thờ Al-Aqsa và lãnh thổ Palestine”. Đồng thời, ông kêu gọi chính quyền Palestine “cung cấp những gì cần thiết để bảo đảm sự vững chắc của người Palestine trước hành vi chiếm đóng và tấn công của Israel”. Iran bày tỏ sự ủng hộ đối với Hamas, khẳng định tiếp tục hỗ trợ chiến binh Palestine “đến khi nước này và Jerusalem được giải phóng”.

- *Kêu gọi hai bên kiềm chế, cảnh báo những hậu quả khôn lường trong trường hợp leo thang xung đột; kêu gọi giải quyết xung đột bằng các biện pháp ngoại giao.* Ai Cập cảnh báo về hậu quả nghiêm trọng của căng thẳng leo thang giữa Israel và Palestine, kêu gọi kiềm chế tối đa và tránh làm cho dân thường gặp rủi ro. Qatar cho rằng, Israel là bên duy nhất phải chịu trách nhiệm về tình trạng leo thang đang diễn ra, do nước này tiếp tục vi phạm các quyền của người dân Palestine, trong đó bao gồm các cuộc đột kích liên tục vào Nhà thờ Hồi giáo Al-Aqsa; khẳng định lập trường

công bằng trong vấn đề Palestine và ủng hộ các quyền hợp pháp của người dân Palestine. Saudi Arabia kêu gọi dừng ngay lập tức việc leo thang giữa hai bên, bảo vệ dân thường và thực hiện kiểm chế; cảnh báo về những nguy cơ bùng nổ căng thẳng do việc Israel tiếp tục tước đoạt các quyền hợp pháp của người dân Palestine và lặp lại các hành động khiêu khích; kêu gọi cộng đồng quốc tế đảm nhận trách nhiệm của mình và kích hoạt tiến trình hòa bình đáng tin cậy dẫn đến giải pháp hai nhà nước, nhằm đạt được an ninh và hòa bình trong khu vực cũng như bảo vệ dân thường. UAE bày tỏ quan ngại sâu sắc về tình trạng leo thang bạo lực giữa Israel và Palestine, nhấn mạnh sự cần thiết phải ngăn chặn tình trạng leo thang và bảo vệ mạng sống của dân thường. Nga kêu gọi phía Israel và Palestine thực hiện kiểm chế, chấm dứt bạo lực, thiết lập quá trình đàm phán với sự hỗ trợ của quốc tế nhằm xây dựng một nền hòa bình toàn diện, bền vững ở Trung Đông. Nga lên án cuộc tấn công của Hamas, ủng hộ quyền tự vệ của Israel, song nhiều lần chỉ trích các hành động đáp trả của nước này gây thương vong cho dân thường. Trung Quốc kêu gọi các bên liên quan bình tĩnh, kiểm chế và lập tức dừng các hành động thù địch nhằm bảo vệ người dân, tránh leo thang tình hình; hối thúc cộng đồng quốc tế hành động, thúc đẩy nối lại hòa đàm, tìm giải pháp để mang lại nền hòa bình bền vững ở khu vực (*Trung Quốc nhấn mạnh đến “Đề xuất ba điểm” đưa ra bởi Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tập Cận Bình nhân chuyến thăm của Tổng thống Palestine tới Trung Quốc tháng 6/2023. Theo đó, gồm: (i) Thành lập Nhà nước Palestine độc lập có chủ quyền với đường biên giới năm 1967 và Đông Jerusalem là Thủ đô. (ii) Cộng đồng quốc tế tăng cường viện trợ nhân đạo, hỗ trợ phát triển, đáp ứng nhu cầu kinh tế và sinh tế của Palestine. (iii) Duy trì phương hướng đàm phán hòa bình đúng đắn, tôn trọng tính nguyên trạng của các địa điểm thiêng liêng ở Jerusalem, tránh các hành động khiêu khích, thúc đẩy tổ chức hội nghị hòa bình quốc tế nối lại đàm phán hòa bình giữa Israel và Palestine*) và khẳng định sẽ phối hợp chặt chẽ với quốc tế vì mục tiêu đó (Nga và Trung Quốc ngày càng đưa ra quan điểm mạnh mẽ hơn với Israel, nhất là sau khi Israel phong tỏa và tấn công trên bộ vào Dải Gaza). Tổng thư ký Liên hợp quốc Antonio Guterres kêu gọi áp đặt một lệnh ngừng bắn toàn diện và ngay lập tức tại dải Gaza, nhấn mạnh các vụ tấn công của Hamas vào Israel không thể biện minh cho hành động trừng phạt tập thể nhằm vào người dân vô tội tại Palestine; khẳng định nền tảng thực tế duy nhất đối với hòa bình và ổn định ở Trung Đông đó là giải pháp hai nhà nước, người Israel phải thấy nhu cầu chính đáng của họ về an ninh được cụ

thể hóa, trong khi người Palestine cũng được thấy nhu cầu chính đáng của mình về một Nhà nước độc lập được hiện thực hóa, phù hợp với các nghị quyết của Liên hợp quốc, luật pháp quốc tế và các thỏa thuận liên quan.

Phản đối hành vi leo thang xung đột của Israel, gây thương vong cho dân thường Palestine tại Dải Gaza. Tổng thư ký Liên hợp quốc Guterres nói Israel đang khiến dân thường ở Gaza chịu thương đau và bày tỏ lo ngại khi luật nhân đạo quốc tế bị vi phạm. Tổng thống Thổ Nhĩ Kỳ Tayyip Erdogan nhấn mạnh: “Tôi nhắc lại rằng Hamas không phải là một tổ chức khủng bố”; cáo buộc chính phủ Israel hành xử như “tội phạm chiến tranh” và cố gắng “diệt chủng” người Palestine. Tại các cuộc họp của Liên hợp quốc, tất cả các nước (trừ Israel) và các đại diện Liên hợp quốc đều bày tỏ hết sức quan ngại về tình hình, nhất là thương vong lớn cho thường dân, kêu gọi sớm chấm dứt bạo lực, bảo vệ thường dân và bảo đảm viện trợ và tiếp cận nhân đạo. Các nước Hồi giáo, Ả-rập khẳng định đây không phải là cuộc chiến về tôn giáo hay sắc tộc, bên chịu thiệt là người dân, do đó các nước cần đứng lên bảo vệ công lý và hòa bình, chỉ trích chính sách của Israel đối với người Palestine. Trong ASEAN, Indonesia và Malaysia thể hiện lập trường gần với các nước Hồi giáo, chỉ trích mạnh mẽ Israel, kêu gọi các biện pháp khẩn cấp để buộc Israel ngừng tấn công Dải Gaza.

- *Làn sóng biểu tình phản đối chiến sự tại Dải Gaza lan rộng trên khắp thế giới, người dân tại nhiều quốc gia xuống đường biểu tình bày tỏ sự ủng hộ người Palestine, lên án các cuộc tấn công của Israel khiến nhiều dân thường thiệt mạng; kêu gọi Hamas thả tự do cho các con tin đang bị bắt giữ.*

2. Phản ứng của Liên hợp quốc trước tình hình cuộc xung đột

Tại Phiên họp khẩn cấp đặc biệt lần thứ 10 diễn ra ngày 26 - 27/10, sau nhiều lần thất bại, cuối cùng Đại hội đồng Liên hợp quốc cũng đã thông qua được một nghị quyết, không có tính ràng buộc, kêu gọi ngừng bắn nhân đạo ở Dải Gaza, hướng tới chấm dứt thù địch giữa Israel và lực lượng Hamas. Nghị quyết “Bảo vệ thường dân và tuân thủ các nghĩa vụ pháp lý và nhân đạo” được thông qua với 120 phiếu thuận, 59 phiếu chống và trắng, trong đó kêu gọi các bên ngừng bắn ngay lập tức, kiềm chế tối đa, yêu cầu các bên tuân thủ luật pháp quốc tế, luật nhân đạo và nhân quyền quốc tế, bảo vệ dân thường và các cơ sở hạ tầng dân sự; bảo đảm tiếp cận nhân đạo; kêu gọi thả ngay dân thường, bảo đảm an toàn và đối xử nhân đạo với họ.

Trước khi đạt được sự thống nhất về phản ứng trước cuộc xung đột, Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc đã bác bỏ 03 dự thảo nghị quyết liên quan đến cuộc xung đột do Nga, Brazil và Mỹ đệ trình. Dự thảo nghị quyết do Nga đệ trình lên án bạo lực gia tăng ở Trung Đông nhưng không chỉ đích danh Hamas nhận được sự đồng ý của Nga cùng 4 nước là Trung Quốc, UAE, Mozambique và Gabon; 4 nước bỏ phiếu chống là Mỹ, Anh, Pháp, Nhật Bản; 6 nước còn lại bỏ phiếu trắng (*Hội đồng Bảo an có 5 thành viên thường trực và 10 thành viên không thường trực. Để được thông qua, một dự thảo nghị quyết cần ít nhất 9 phiếu ủng hộ và không bị các thành viên thường trực là Mỹ, Anh, Pháp, Trung Quốc và Nga phủ quyết. Đại sứ Mỹ tại Liên hợp quốc Linda Thomas-Greenfield phản đối việc dự thảo nghị quyết đã không đề cập đến lực lượng Hamas*). Dự thảo nghị quyết do Brazil đệ trình được đưa ra bỏ phiếu tại Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc ngày 18/10, trong đó lên án vụ tấn công của Hamas vào Israel và kêu gọi lực lượng này thả con tin. Nghị quyết cũng kêu gọi các bên tuân thủ luật pháp quốc tế và bảo vệ mạng sống dân thường ở Dải Gaza, trong bối cảnh Israel liên tục không kích khu vực này để đáp trả Hamas. 12 trong số 15 thành viên Hội đồng Bảo an bỏ phiếu ủng hộ nghị quyết, Nga và Anh bỏ phiếu trắng, Mỹ bỏ phiếu chống vì vấn đề không công nhận quyền tự vệ của Israel.

Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc tiếp tục không đạt được đồng thuận về một nghị quyết liên quan đến cuộc xung đột tại cuộc bỏ phiếu ngày 25/10. Dự thảo nghị quyết do Mỹ đề xuất đã không được nhất trí thông qua khi chỉ có 10 quốc gia tán thành. Nga, Trung Quốc, Các Tiểu vương quốc Arab thống nhất (UAE) là những nước phản đối, trong khi Brazil và Mozambique bỏ phiếu trắng (*Dự thảo nghị quyết của Mỹ kêu gọi các bên liên quan xung đột tại Dải Gaza ngừng ngay lập tức vụ tấn công bạo lực để mở đường cho khu vực này tiếp cận hàng viện trợ nhân đạo; thể hiện sự ủng hộ quyền tự vệ của “tất cả các quốc gia” trong giới hạn của luật pháp quốc tế*).

Trước đó, Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc cũng đã không đưa ra được tuyên bố chung do bất đồng giữa các nước thành viên sau chiến dịch tấn công ngày 7/10 của Hamas cũng như các vụ không kích đáp trả của Israel. Việc Hội đồng Bảo an không thông qua được một nghị quyết về cuộc xung đột, ngay cả khi các nội dung của nó đề cao việc viện trợ nhân đạo, bảo vệ dân thường, tôn trọng luật pháp quốc

tế, đã phản ánh sự phân hóa sâu sắc của cộng đồng quốc tế trong kiếm tìm một giải pháp giải quyết xung đột.

Câu 5: Dư luận trong nước và quan điểm, lập trường của Việt Nam?

1. Dư luận trong nước

Cuộc xung đột thu hút sự quan tâm của người dân, nhất là trên không gian mạng, chia thành hai luồng ý kiến chủ đạo. Một bộ phận lên án cuộc tấn công của Israel, ủng hộ cuộc đấu tranh giành độc lập của nhân dân Palestine, cho rằng Việt Nam cần có tiếng nói mạnh mẽ hơn nữa để thể hiện tình đoàn kết với nhân dân Palestine. Luồng ý kiến thứ hai lên án các cuộc tấn công của Hamas là khủng bố, tội ác chiến tranh, ủng hộ Israel tiến hành các cuộc tấn công vào Dải Gaza; đánh đồng Hamas là lực lượng đại diện cho cuộc đấu tranh của nhân dân Palestine, phản đối đấu tranh bạo lực, coi Palestine là bên chịu trách nhiệm về leo thang xung đột, hành động của Israel mang tính tự vệ chính đáng.

Trên mạng xã hội, xuất hiện một số bài đăng liên hệ cuộc xung đột với các vấn đề liên quan Việt Nam như:

(i) Lồng ghép, liên hệ việc Chính phủ và các cơ quan chức năng đang nỗ lực sơ tán, bảo hộ công dân ở Israel với vụ “chuyến bay giải cứu” trong thời gian diễn ra COVID-19, tỏ ý không tin tưởng vào chính sách của Nhà nước và cho rằng người dân sẽ phải “trả giá cao” để được về nước an toàn.

(ii) Cho rằng đa phần người dân Palestine cảm tính ủng hộ Hamas tương tự người Việt Nam trước năm 1975 ủng hộ cộng sản; bình luận vu cáo Việt Nam chà đạp nhân quyền, xuyên tạc quan hệ giữa Việt Nam với PLO.

(iii) Tung tin nguồn cung vũ khí cho Việt Nam sẽ bị ảnh hưởng do Israel đang là nước cung cấp vũ khí lớn thứ 2 cho Việt Nam sau Nga.

(iv) Nhận định việc các nước ASEAN có quan điểm khác nhau về cuộc xung đột cho thấy bất đồng trong nội bộ, ảnh hưởng xấu đến đồng thuận trong vấn đề Biển Đông và quan hệ với Trung Quốc.

2. Quan điểm, lập trường của Việt Nam về cuộc xung đột

Ngày 08/10, trả lời câu hỏi phóng viên, đề nghị cho biết phản ứng của Việt Nam trước tình hình xung đột leo thang giữa lực lượng Hamas và Israel, Người phát

ngôn Bộ Ngoại giao Phạm Thu Hằng đã phát biểu: “Việt Nam quan tâm theo dõi và quan ngại sâu sắc trước tình trạng bạo lực leo thang giữa lực lượng Hamas và Israel, gây nhiều thương vong cho thường dân. Chúng tôi kêu gọi các bên liên quan kiềm chế, không có các hành động làm phức tạp tình hình, sớm nối lại đàm phán giải quyết các bất đồng thông qua các biện pháp hoà bình, trên cơ sở luật pháp quốc tế và các Nghị quyết liên quan của Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc, bảo đảm an toàn và các lợi ích chính đáng của thường dân”.

Ngày 18/10, trả lời câu hỏi phóng viên về tình hình căng thẳng leo thang ở Trung Đông, Người Phát ngôn Bộ Ngoại giao Phạm Thu Hằng đã có phát biểu nêu rõ quan điểm của Việt Nam:

“Việt Nam lên án mạnh mẽ các hành động tấn công bạo lực nhằm vào dân thường, các cơ sở nhân đạo và hạ tầng thiết yếu. Chúng tôi kêu gọi các bên ngừng bắn ngay lập tức, chấm dứt các hành động sử dụng vũ lực, tôn trọng luật nhân đạo quốc tế, nối lại đàm phán, giải quyết các bất đồng thông qua các biện pháp hòa bình, trên cơ sở luật pháp quốc tế và các nghị quyết liên quan của Liên hợp quốc nhằm đạt được giải pháp công bằng, thỏa đáng và lâu dài cho tiến trình hòa bình Trung Đông, bảo đảm tính mạng, an ninh, an toàn cho người dân. Việt Nam ủng hộ và sẵn sàng tham gia nỗ lực chung của cộng đồng quốc tế thúc đẩy đối thoại và hỗ trợ nhân đạo cho người dân tại vùng xảy ra xung đột, góp phần bảo đảm hòa bình, an ninh, ổn định ở khu vực và trên thế giới”.

Đại sứ, Trưởng Phái đoàn Việt Nam tại Liên hợp quốc đã tham gia thảo luận và phát biểu tại các cuộc họp liên quan của Liên hợp quốc với nội dung chính là:

(i) Bày tỏ quan ngại sâu sắc về leo thang xung đột tại Trung Đông gây thương vong lớn đối với dân thường;

(ii) Lên án mạnh mẽ các hành động tấn công nhằm vào dân thường và cơ sở hạ tầng dân sự thiết yếu;

(iii) Nhấn mạnh các bên cần tuân thủ luật pháp quốc tế, luật nhân đạo quốc tế và các nghị quyết liên quan của Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc, ngừng bắn, thả con tin ngay lập tức, chấm dứt và kiềm chế các hành động thù địch và bạo lực;

(iv) Bày tỏ hoan nghênh và ủng hộ các nỗ lực hòa giải quốc tế nhằm hướng tới giải pháp hòa bình bền vững và công bằng, trong đó đề xuất nổi bật hoạt động của Nhóm Bộ Tứ về hòa bình Trung Đông;

(v) Nêu rõ lập trường của Việt Nam là ủng hộ giải pháp hai Nhà nước với Đông Jerusalem là thủ đô của Nhà nước Palestine và đường biên giới trước năm 1967, trên cơ sở tuân thủ luật pháp quốc tế và các nghị quyết liên quan của Liên hợp quốc.

Câu 6. Các hoạt động thông tin truyền thông trong nước và quốc tế về cuộc xung đột?

1. Trong nước:

Ngay sau khi cuộc xung đột diễn ra, báo chí trong nước đã nhanh chóng có các tin, bài, ảnh, phóng sự... về cuộc xung đột. Nội dung thông tin về diễn biến tình hình, nguyên nhân của cuộc xung đột, dự báo các tác động đến kinh tế, các vấn đề an ninh lương thực, nhân đạo. Lực lượng phóng viên thường trú của Đài Truyền hình Việt Nam, Thông tấn xã Việt Nam... tại châu Âu, Israel kịp thời cập nhật thông tin về cuộc xung đột, góp phần đảm bảo tính khách quan, cân bằng trong đưa tin. Các cơ quan báo chí khác chủ yếu khai thác tin từ Thông tấn xã Việt Nam, tổng hợp tin từ nguồn báo chí nước ngoài, dẫn nguồn cân bằng từ cả hai phía Israel và Palestine. Sau tuần đầu tiên diễn ra cuộc xung đột, số lượng tin, bài giảm xuống, mức độ lan tỏa thông tin cũng giảm khá nhiều.

Trên không gian mạng, xuất hiện nhiều video clip phân tích, trao đổi chia sẻ thông tin về diễn biến cũng như nguyên nhân cuộc xung đột trên Youtube. Nhiều video clip có số lượt xem và chia sẻ cao. Các bài viết, chia sẻ liên quan đến cuộc xung đột cũng giảm dần theo thời gian.

2. Quốc tế:

Cuộc xung đột trở thành tâm điểm của truyền thông quốc tế trong thời gian qua. Các hãng tin quốc tế lớn thường xuyên cập nhật tình hình diễn biến hằng ngày, trích dẫn quan điểm của cả hai phía Hamas và cả Israel, khai thác đa dạng các chủ đề liên quan từ nguyên nhân, dự báo xu hướng cuộc xung đột, phản ứng của các bên liên quan và cộng đồng quốc tế... Trong giai đoạn đầu, sự khác biệt về quan điểm đối với cuộc xung đột dẫn đến thông tin tương đối cân bằng giữa ủng hộ Hamas và Israel. Truyền thông phương Tây không đề cập đến quyền tự vệ của Israel, lên án

cuộc tấn công bất cớ con tin của Hamas, song đồng thời cũng chỉ trích các hành động đáp trả của Israel gây thương vong cho dân thường Palestine tại Gaza. Sau các động thái leo thang của Israel, truyền thông quốc tế có nhiều tin, bài, ảnh về hậu quả từ các đợt không kích, phản ánh thương vong, tình trạng khó khăn của người dân Palestine, cơ sở hạ tầng thiết yếu tại Gaza bị phá hủy; phản ánh nỗ lực kêu gọi chấm dứt các cuộc tấn công vào Gaza của Israel, nỗ lực ngoại giao của các nước liên quan (Mỹ, Nga, Trung Quốc, Ai Cập...) nhằm thiết lập hòa bình tại khu vực, các cuộc biểu tình phản đối cuộc xung đột của người dân trên khắp thế giới.

Đáng chú ý, tình trạng tin giả liên quan đến cuộc xung đột xuất hiện phổ biến trên các nền tảng mạng xã hội như facebook, youtuber, X (trước đây gọi là twitter), tiktok... Nội dung chủ yếu là làm giả các tuyên bố của Israel hoặc Hamas, các hình ảnh, video clip giả phản cảm, bạo lực về tình trạng của dân thường Palestine sau các cuộc không kích, nhất là đối tượng trẻ em. Không loại trừ đây là một phần của cuộc chiến tranh thông tin được thực hiện bởi các lực lượng chống lại Israel, hoặc xuất phát từ âm mưu kích động thù hận giữa cộng đồng người Do Thái và Ả-rập, phá hoại nỗ lực hòa giải của các phần tử cực đoan.

Câu 7. Công tác bảo hộ công dân Việt Nam tại khu vực xung đột như thế nào?

Ngay sau khi cuộc xung đột nổ ra, Bộ Ngoại giao đã chỉ đạo Đại sứ quán Việt Nam tại Israel và các nước có chung đường biên giới với Israel:

(i) Hoàn tất kế hoạch chi tiết nhằm sơ tán công dân Việt Nam khỏi Israel qua đường hàng không, đường thủy, đường bộ.

(ii) Phối hợp với các bộ, ngành liên quan rà soát số lượng các sinh viên, thực tập sinh Việt Nam và địa chỉ, đầu mối cụ thể của từng nhóm công dân.

Bộ Ngoại giao triển khai một số biện pháp bảo hộ công dân ta ở Israel bao gồm:

(i) Khuyến khích và tạo điều kiện để người thân đi theo thành viên Cơ quan đại diện và công dân Việt Nam khẩn trương về nước bằng các chuyến bay thương mại.

(ii) Khuyến khích và hỗ trợ sơ tán công dân Việt Nam có nhu cầu ra khỏi khu vực gần biên giới.

(iii) Phối hợp với Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn đề nghị khẩn trương đưa thực tập sinh nông nghiệp Việt Nam về nước. Cùng với đó, chủ trì tổ chức các cuộc họp liên ngành để kịp thời đánh giá tình hình, đưa ra các phương án sơ tán công dân phù hợp với chỉ đạo của Lãnh đạo Chính phủ.

Câu 8: Những tác động của cuộc xung đột đối với thế giới?

- Như những lần trước đây, cuộc xung giữa Israel - Hamas lần này tiếp tục ảnh hưởng nghiêm trọng đến an ninh, ổn định khu vực và thế giới; đồng thời có thể tạo ra những thay đổi về tình hình chính trị các nước liên quan. Trường hợp xung đột kéo dài với sự tham gia của một bên thứ ba, Trung Đông có nguy cơ đối diện với một chiến tranh toàn diện. Một viễn cảnh Trung Đông bất ổn, làn sóng di cư, sự trỗi dậy của các tổ chức khủng bố, thảm họa nhân đạo là hoàn toàn có thể xảy ra.

Tại Palestine, mâu thuẫn nội bộ, bất đồng về đường lối đấu tranh giữa hai lực lượng chính trị Hamas và Fatah là một trong những nguyên nhân cản trở tiến trình hòa bình cũng như đi đến thành lập một Nhà nước Palestine độc lập, có chủ quyền. Cuộc xung đột có thể sẽ giúp tăng cường tình đoàn kết của người dân Palestine, đặt ra nhu cầu về một lực lượng thống nhất, đấu tranh vì mục tiêu chung. Mặt khác, trong trường hợp Hamas bị tiêu diệt, hoặc không còn đủ khả năng để duy trì sự hiện diện trên chính trường Palestine, Fatah có thể sẽ là lực lượng duy nhất còn lại đại diện cho người dân Palestine, điều này cũng tạo thuận lợi cho việc thúc đẩy các biện pháp đấu tranh ngoại giao nhằm đem đến hòa bình cho khu vực.

Tại Israel, một cuộc tấn công vào Dải Gaza sẽ giúp tạm thời khiến người dân nước này quên đi những vấn đề bức xúc trong nước và chuyển hướng quan tâm ra bên ngoài; tình trạng căng thẳng, chia rẽ nội bộ trên chính trường Israel thời gian qua sẽ tạm nhường chỗ cho một vấn đề dễ dàng khơi dậy tình đoàn kết, tập hợp lực lượng của người Do Thái không chỉ ở Israel mà còn ở khắp nơi trên thế giới. Tuy nhiên, kinh tế sẽ đứng trước nguy cơ suy thoái do nhiều lĩnh vực phải tạm dừng kinh doanh. Tình trạng căng thẳng về an ninh lan rộng ra nhiều khu vực khác trên cả nước. Uy tín của Thủ tướng Israel Netanyahu giảm sút do thất bại của tình báo Israel dẫn đến cuộc tấn công bất ngờ của Hamas và chiến dịch quân sự mà Israel đang thực hiện ở Dải Gaza vấp phải làn sóng phản đối kịch liệt tại nhiều nơi.

Vấn đề hạt nhân Iran có thể sẽ tiếp tục đình trệ, gặp nhiều khó khăn. Những chỉ trích, cáo buộc, đổ lỗi lẫn nhau giữa Iran và Mỹ về vai trò đối với tình hình leo thang xung đột tại Gaza khiến các nỗ lực nối lại đàm phán thời gian qua đổ bể. Nguy cơ phổ biến vũ khí hủy diệt hàng loạt, gia tăng chạy đua vũ trang, sở hữu hạt nhân tại Trung Đông trở nên rõ ràng hơn, nhất là sau khi tất cả các biện pháp hạn chế của Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc đối với Chương trình tên lửa đạn đạo của Iran hết hiệu lực từ 18/10/2023.

Cản trở các nỗ lực hòa giải, tiến tới chung sống hòa bình, hợp tác và cùng phát triển giữa Israel và các nước Ả-rập. Bất chấp những bước tiến quan trọng trong thời gian qua, tiến trình bình thường hóa quan hệ giữa Israel và các nước Ả-rập ở khu vực sẽ rơi vào bế tắc, thậm chí những kết quả tích cực đạt được có thể trở nên vô nghĩa. Cộng đồng Hồi giáo đang ngày càng lên án mạnh mẽ hơn hành động bao vây Dải Gaza của Israel, coi đây là hành động diệt chủng, tội phạm chiến tranh của Chính quyền Nhà nước Do Thái.

Đáng chú ý, chiến sự leo thang tại khu vực Trung Đông có thể sẽ tác động không nhỏ đến cục diện chiến sự tại Ukraine. Hiện nay, Ukraine để duy trì các cuộc phản công trên thực địa phải phụ thuộc lớn vào nguồn viện trợ từ Mỹ và phương Tây. Cuộc xung đột Israel - Hamas khiến Mỹ và phương Tây phải dành sự quan tâm và hỗ trợ kể cả cho Israel lẫn các mục đích nhân đạo tại Gaza. Nguồn cung vũ khí, viện trợ cho Ukraine thời gian tới được dự báo sẽ càng khó khăn, thậm chí suy giảm, đặt nước này vào thế khó trong nỗ lực đẩy mạnh chiến dịch phản công. Nga có thể tận dụng tình hình gia tăng tấn công, buộc Ukraine phải nhượng bộ, tiến tới đàm phán.

- *Cuộc xung đột đồng thời tác động sâu sắc đến đời sống xã hội các nước trên thế giới, nơi có cộng đồng người Do Thái và Hồi giáo sinh sống.* Diễn biến căng thẳng của cuộc xung đột Israel - Palestine đã thổi bùng lên những mâu thuẫn xã hội trong lòng châu Âu giữa cộng đồng người Do Thái và Hồi giáo; giữa cộng đồng người Do Thái, Hồi giáo với người dân các nước sở tại. Một lần nữa, nỗi lo lắng về trỗi dậy của chủ nghĩa bài Do Thái trong lịch sử đang nhen nhóm trở lại. Đồng thời, không phải bất kỳ người Palestine nào cũng ủng hộ lực lượng Hamas, nhưng lại đang e ngại sẽ bị đánh đồng với lực lượng này. Châu Âu, vốn đã trở nên chia rẽ trong cuộc xung đột Nga - Ukraine, lại tiếp tục đứng trước thử thách duy trì đoàn kết, hòa hợp giữa các sắc màu dân tộc khác nhau.

- *Tình hình kinh tế thế giới tiếp tục gặp khó khăn.* Sau đại dịch COVID-19, cuộc xung đột Nga - Ukraine, một lần nữa khả năng phục hồi của kinh tế thế giới lại đứng trước thử thách to lớn với tình hình Trung Đông hiện nay. Những tác động của xung đột Israel - Hamas đến kinh tế thế giới chủ yếu đến từ giá dầu mỏ. Sự leo thang đó có thể dẫn đến giá dầu tăng, báo động về nguồn cung dầu. Trường hợp Iran tham gia nhiều hơn vào cuộc xung đột và Mỹ tăng cường trừng phạt đối với dầu Iran sẽ khiến thị trường thiếu hụt khoảng 2 - 3 triệu thùng mỗi ngày (*Theo ông Hossein Hosseinzadeh, thành viên của Ủy ban Năng lượng tại Quốc hội Iran, sản lượng dầu của Iran đã tăng từ 2,2 triệu thùng/ngày lên 3,1 triệu hiện nay. Bộ trưởng Dầu mỏ Iran Javad Owji ngày 13/10 cũng cho biết sản lượng dầu hiện tại của Iran ở mức 3,3 triệu thùng mỗi ngày. Ngoài ra, việc Eo biển Hormuz bị phong tỏa, tuyến đường chiếm khoảng 25% lượng dầu thô nhập khẩu của thế giới hoàn toàn có nguy cơ đẩy giá dầu lên các mức kỷ lục mới*). Nhiều tổ chức kinh tế quốc tế dự báo giá dầu sẽ tiếp tục biến động mạnh thời gian tới, mức tăng phụ thuộc vào mức độ của cuộc xung đột Israel và Hamas, lạm phát theo đó cũng biến động, khiến phục hồi tăng trưởng của kinh tế toàn cầu khó khăn hơn.

Tác động nhất định đến chính sách đối ngoại của Mỹ, Nga, Trung Quốc. Mặc dù đã có nhiều nỗ lực ngoại giao, song Mỹ vẫn chưa thể giúp giảm leo thang bạo lực. Vấn đề Trung Đông nổi lên sẽ buộc Mỹ phải giảm đi sự ưu tiên đối với cuộc xung đột Nga - Ukraine. Nga có thể tranh thủ cơ hội để tiến hành các cuộc phản công nhằm tạo lợi thế trên bàn đàm phán; đồng thời tích cực có các hoạt động ngoại giao để thể hiện vai trò, vị thế tại khu vực. Tương tự Nga, Trung Quốc cũng có cơ hội để tăng cường quan hệ với các nước Trung Đông do sự tương đồng về quan điểm giải quyết xung đột.

Câu 9: Một số tác động của cuộc xung đột đối với Việt Nam?

Xung đột giữa Israel - Hamas không có tác động trực tiếp nhiều đến Việt Nam. Tuy nhiên, có một số tác động gián tiếp có thể ảnh hưởng đến Việt Nam.

Về chính trị - đối ngoại, xung đột leo thang tạo ra nhiều khó khăn cho Việt Nam trong xử lý quan hệ với Israel và Palestine trong bối cảnh cả hai bên đều gia tăng tiếp xúc, vận động Việt Nam thể hiện lập trường theo hướng thuận lợi. Các hoạt động trao đổi đoàn kỷ niệm quan hệ ngoại giao với Israel và một số nước Hồi giáo

bị ảnh hưởng. Trong quan hệ đối ngoại, cần phải xử lý đảm bảo hài hòa, cân bằng với cả Israel và Palestine và các nước Ả-rập, không để ảnh hưởng đến hợp tác kinh tế, thương mại, đầu tư, và đặc biệt là công tác bảo đảm an ninh, an toàn đối với cộng đồng người Việt Nam tại khu vực Trung Đông nói chung và Israel nói riêng.

Về quốc phòng - an ninh, các thế lực thù địch lợi dụng cuộc xung đột, những vấn đề về sắc tộc, tôn giáo và đời sống, dân trí của đồng bào ta ở các vùng khó khăn; mượn cơ dân chủ, nhân quyền và một số yếu kém trong quản lý nhà nước tại cơ sở để tuyên truyền chống phá, xuyên tạc lập trường, quan điểm của ta; khai thác, kích động, thúc đẩy mâu thuẫn đối kháng; chia rẽ khối đại đoàn kết toàn dân; cổ súy cho các phần tử cực đoan, tạo “điểm nóng” thu hút sự quan tâm của dư luận, thúc đẩy các vấn đề có tính lịch sử nhằm kích động đồng bào dân tộc đòi ly khai, tự trị ở các địa bàn chiến lược gây bất ổn tình hình an ninh, chính trị - xã hội.

Ngoài ra tại Việt Nam, cộng đồng người Hồi giáo phần lớn là những người đã định cư, gắn bó lâu đời tại Việt Nam, nhóm nhỏ tín đồ Hồi giáo có yếu tố nước ngoài là các cộng đồng Hồi giáo gốc Ấn Độ, Malaysia, Pakistan, Indonesia..., cộng đồng tín đồ Hồi giáo nước ngoài sinh sống và làm việc tại Việt Nam. Cộng đồng này có quan hệ huyết thống, dòng tộc ở chính quốc nên có mối quan hệ chặt chẽ với cộng đồng Hồi giáo ở nước ngoài. Cùng với tính quốc tế ngày càng được gia tăng của cộng đồng người Hồi giáo tại Việt Nam, sẽ đòi hỏi nhiều hơn nỗ lực kiểm soát, ngăn ngừa các hoạt động kích động, biểu tình cực đoan, chống phá, thậm chí là tấn công vào cộng đồng người Israel tại Việt Nam.

Các hoạt động cộng đồng được chủ trì bởi cơ quan, tổ chức, đơn vị Israel và Palestine tại Việt Nam liên quan đến cuộc xung đột đặt ra thách thức trong công tác quản lý an ninh, trật tự xã hội, nhất là khi phải ứng xử với người nước ngoài, trong các vấn đề dân tộc, tôn giáo (*Đại sứ quán Israel, Đại sứ quán Palestine tích cực đề nghị cơ quan chức năng Việt Nam cho phép tổ chức các hoạt động cầu nguyện theo nghi thức tôn giáo cho các nạn nhân bị ảnh hưởng bởi cuộc xung đột. Đại sứ Israel đề nghị Hội thánh Tin lành Việt Nam tổ chức cầu nguyện, cầu cho hòa bình ở Israel và khu vực Trung Đông. Buổi lễ có sự tham dự của các nhân viên Đại sứ quán Israel, Mỹ và một số nước châu Âu. Trong khi đó Đại sứ Palestine cũng mở trang facebook kêu gọi mọi người đến tưởng niệm tại Nhà riêng Đại sứ, cầu nguyện cho người dân Palestine bị thiệt mạng trong cuộc xung đột, tạo ra sự kiện mang tên “Ngày đoàn kết”*).

Về kinh tế, nước ta chịu nhiều tác động gián tiếp từ suy giảm tăng trưởng kinh tế toàn cầu, áp lực lạm phát, giá dầu tăng, bất ổn kinh tế tại Isarel và phản ứng chính sách của các bên liên quan. Việt Nam và Israel ký kết Hiệp định thương mại tự do vào tháng 7/2023, do đó cuộc xung đột trước mắt sẽ hạn chế quá trình triển khai hiệp định và ảnh hưởng đến thương mại song phương hai nước. Tuy nhiên do hoạt động thương mại song phương còn hạn chế (Năm 2022, Việt Nam nhập khẩu 175,8 triệu USD từ Israel, chiếm dưới 0,01% tổng nhập khẩu; xuất khẩu sang Israel 780,4 triệu USD, chiếm 0,2% tổng giá trị xuất khẩu) nên mức độ ảnh hưởng đến tổng kim ngạch xuất nhập khẩu của Việt Nam không đáng kể.

Về dài hạn, nếu cuộc xung đột không lắng xuống và lan rộng thì có thể kim ngạch xuất nhập khẩu của nước ta sẽ bị ảnh hưởng lớn hơn do liên quan đến thị trường Trung Đông, nhất là các quốc gia thuộc Hội đồng hợp tác Vùng Vịnh - GCC (Kim ngạch xuất nhập khẩu của Việt Nam sang các nước GCC đạt 12,5 tỷ USD năm 2021) và tác động gián tiếp đến các thị trường xuất khẩu chủ lực của Việt Nam là Mỹ và EU do ảnh hưởng chung của suy giảm kinh tế, tiêu dùng toàn cầu. Giá dầu tăng đẩy chi phí vận tải và sản xuất lên cao, gây ảnh hưởng đến thu hút đầu tư FDI vào Việt Nam, đồng thời tiềm ẩn nguy cơ lạm phát khi có thể khiến giá cả một số mặt hàng tăng lên. Ngoài ra, các lĩnh vực như vận tải, du lịch, lao động cũng ít nhiều bị ảnh hưởng nếu cuộc xung đột kéo dài.

Cuộc xung đột Isarel - Hamas đặt ra một số vấn đề về tư tưởng, nhận thức của cán bộ, đảng viên. Hiện nay, cuộc xung đột là chủ đề nóng, được truyền thông trong và ngoài nước quan tâm đưa tin, phản ánh quan điểm, góc nhìn, đồng thời phục vụ cho các mục tiêu, ý đồ của các bên. Trong bối cảnh đó, đã manh nha sự phân hóa về nhận thức trong đội ngũ cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân, trong đó bao gồm các nguyên nhân do thiếu thông tin chính thống, không hiểu rõ bản chất vấn đề, bản lĩnh chính trị không vững vàng...

Câu 11. Những vấn đề cần lưu ý trong nhận thức của cán bộ, đảng viên?

- Thời gian qua, quan hệ hợp tác nhiều mặt giữa Việt Nam và Israel phát triển mạnh (*Hợp tác chính trị, ngoại giao, hai bên thường xuyên cử các đoàn các cấp, nhất là cấp cao thăm lẫn nhau. Về kinh tế, hai bên đạt được nhiều đột phá tích cực. Hai nước đã ký kết Hiệp định Thương mại tự do Việt Nam - Israel vào tháng 7/2023.*

Israel là đối tác thương mại lớn thứ 2 của Việt Nam tại khu vực (sau UAE). Thương mại song phương năm 2022 đạt 2,2 tỷ USD. Năm 2016, Israel đã công nhận Việt Nam có nền kinh tế thị trường đầy đủ); quan hệ hợp tác với Palestine tiếp tục được thúc đẩy, củng cố tin cậy chính trị giữa hai bên (Hai bên gửi thư, điện nhân các dịp quan trọng của nhau, tiếp xúc tại các diễn đàn quốc tế đa phương. Hai bên tích cực trao đổi đoàn thời gian qua, nhất là đoàn cấp cao. Đảng ta đã đón Đoàn Đảng Phong trào Giải phóng Palestine (FATAH) (10/2022); Bộ trưởng Công an đón, làm việc với Bộ trưởng Nội vụ Palestine (5/2023)). Dự báo tình hình xung đột giữa Israel - Hamas ngày càng tăng dần và sẽ tiếp tục phức tạp, đề nghị cán bộ, đảng viên cần quán triệt, nắm chắc, đồng thời tham gia thông tin, tuyên truyền đến quần chúng nhân dân, người Việt Nam ở nước ngoài, bạn bè quốc tế quan điểm của Đảng và Nhà nước ta; phát ngôn của Người phát ngôn Bộ Ngoại giao Việt Nam về cuộc xung đột.

- Cần hiểu rõ bản chất của cuộc xung đột, không đánh đồng lực lượng Hamas đại diện cho đất nước Palestine. Lực lượng Hamas không đại diện cho toàn bộ người dân Palestine. Thống nhất tên gọi là “Cuộc xung đột giữa Israel - lực lượng Hamas”. Không bình luận, đăng lại các hình ảnh đẫm máu, đau thương, phản cảm, thông tin, hình ảnh ngược đãi người dân và binh sỹ hai bên.

- Tăng cường nhận thức về vấn đề dân tộc, tôn giáo theo đúng quan điểm, chủ trương của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước. Trong đó, cần xác định tầm quan trọng của sức mạnh đại đoàn kết toàn dân, đoàn kết tôn giáo và những tác động, ảnh hưởng của nguồn lực tôn giáo tới sự nghiệp cách mạng.

Câu 12. Những lưu ý trong công tác tuyên truyền, thông tin đối ngoại?

- Cấp ủy, chính quyền các cấp tiếp tục quán triệt sâu rộng và thực hiện nghiêm túc chủ trương, đường lối đối ngoại của Đảng tại Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng; Nghị quyết 34-NQ/TW của Bộ Chính trị về một số định hướng, chủ trương lớn triển khai đường lối đối ngoại Đại hội XIII của Đảng đến cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân. Khẳng định tính đúng đắn, nhất quán về lập trường, quan điểm của Việt Nam đối với các vấn đề quốc tế nói chung và cuộc xung đột Israel - Hamas nói riêng.

- Trong công tác tuyên truyền, phát ngôn, cung cấp thông tin, chia sẻ quan điểm, cần: (i) Bám sát lập trường, quan điểm của Việt Nam đã được Người phát

ngôn Bộ Ngoại giao nêu rõ ngày 18/10: *Việt Nam lên án mạnh mẽ các hành động tấn công bạo lực nhằm vào dân thường, các cơ sở nhân đạo và hạ tầng thiết yếu; kêu gọi các bên ngừng bắn ngay lập tức, chấm dứt các hành động sử dụng vũ lực, tôn trọng luật nhân đạo quốc tế, nối lại đàm phán, giải quyết các bất đồng thông qua các biện pháp hòa bình, trên cơ sở luật pháp quốc tế và các nghị quyết liên quan của Liên hợp quốc nhằm đạt được giải pháp công bằng, thỏa đáng và lâu dài cho tiến trình hòa bình Trung Đông, bảo đảm tính mạng, an ninh, an toàn cho người dân; Việt Nam ủng hộ và sẵn sàng tham gia nỗ lực chung của cộng đồng quốc tế thúc đẩy đối thoại và hỗ trợ nhân đạo cho người dân tại vùng xảy ra xung đột, góp phần bảo đảm hòa bình, an ninh, ổn định ở khu vực và trên thế giới;* (ii) Khẳng định Việt Nam đề cao Hiến chương Liên hợp quốc và các nguyên tắc cơ bản của luật pháp quốc tế; tính nhân văn, trách nhiệm trong việc tôn trọng, tuân thủ luật nhân đạo và nhân quyền quốc tế, sự cần thiết của đối thoại, thúc đẩy viện trợ, cứu trợ nhân đạo cho người dân; nhấn mạnh vai trò của Liên hợp quốc trong giữ gìn và tái thiết hòa bình khu vực, thế giới.

- Tăng cường tuyên truyền về quan điểm, đường lối chính sách dân tộc, tôn giáo của Đảng và Nhà nước; vận động đồng bào có đạo đoàn kết xây dựng cuộc sống, tích cực tham gia các phong trào thi đua yêu nước, sống “tốt đời, đẹp đạo”.

- Theo dõi, nắm bắt diễn biến tình hình, dư luận quốc tế, dư luận trong nước, dư luận trong cộng đồng người Hồi giáo tại Việt Nam để triển khai các công tác tuyên truyền, an ninh tư tưởng phù hợp, tạo đồng thuận trong xã hội.

- Ngăn chặn, đấu tranh phản bác các thông tin xấu độc, sai sự thật về cuộc xung đột, về chính sách đối ngoại của Việt Nam; kích động chống phá Đảng, Nhà nước và các lợi ích quốc gia - dân tộc của Việt Nam. Chủ động ngăn ngừa, không để xảy ra các hoạt động kêu gọi biểu tình, tụ tập đông người biến tướng thành các hoạt động gây rối, chống phá.

- Các cơ quan quản lý báo chí triển khai hiệu quả chỉ đạo, định hướng thông tin, tuyên truyền của Ban Tuyên giáo Trung ương, Ban Chỉ đạo công tác thông tin đối ngoại; kịp thời phát hiện và có biện pháp xử lý nghiêm những trường hợp vi phạm kỷ luật báo chí.

- Các cơ quan thông tấn báo chí thực hiện nghiêm chỉ đạo, định hướng thông tin, tuyên truyền đối ngoại của Ban Tuyên giáo Trung ương, Ban Chỉ đạo công tác thông tin đối ngoại, đảm bảo tính cân bằng, khách quan. Chỉ đạo cơ quan thường trú báo chí tại nước ngoài phối hợp chặt chẽ với các cơ quan đại diện Việt Nam ở địa bàn nắm sát tình hình thực tế, phản ánh khách quan, cung cấp thông tin chính thống về cuộc xung đột./.